

Enver Sezgin: Sason'un son Ermenileri

Posted on 09/05/2015

Buralarda İsa Demirci'yi tanımayan yoktur. O Sason ilçesinin en renkli Ermeni'sidir. İsa dayı, 1915 katliamı sırasında henüz üç yaşındadır. Aileyi, bölgenin güçlü aşiretlerinden, Bekirhan aşireti, köylerinde saklayarak korur. Demirci Kevork, tehcirden bir süre sonra Herend (Acar) köyüne geri döner. Kevork Bey ve eşinin altı çocukları daha olur. Bir oğlu Ermenistan'a göç eder. İki kızı genç yaşta yaşamını yitirir. Kevork Bey öldükten sonra, İsa Demirci ailenin sorumluluğunu üstlenir.

Yakınlarına kol kanat gerer. Ancak bir süre sonra kötü günler geri gelir. 1980 darbesinin yarattığı ağır baskı koşulları ve artan şiddet olayları yaşamlarını daha da ağırlaştırır. Bunun üzerine, aileyi göç etmeye teşvik eder. O ise, ölene dek köyde kalır. Köydeki tarihî kilisenin yanına bir de cami yaptırır.

İki kızını, Bekirhan aşireti mensubu olan iki gençle evlendirerek onlara olan "vefa borcunu" öder.

Onu yakından tanıyanlar şarap içmeyi çok sevdiğini söylerler.

İçtiği şarapları kendi elleriyle imal eder. Derler ki, her mahzene girdiğinde dört adet şarap şişesi ile çıkarmış. İlkini muhtara, ikicisini imama, üçüncüsünü karakol komutanına verir; sonuncusunu ise kendisi içermiş. Buraların simge ismidir. Sevmeyeni yoktur.

2007 yılında öldüğünde ardında pek çok anı ve çok sayıda dost bırakmıştır.

Tabutunun önünde şu yazı vardır: "Sason'un son Ermenisi." Bu gün bile böyle düşünenlerin

sayısı az değildir.

Gerçekten öyle miydi?

Batman, *Çağdaş Gazetesi*'nin başyazarı Arif Arslan ve aynı gazetenin muhabiri Hasan Göker ile birlikte İsa Dayı'nın doğup büyüdüğü ve de yaşamını yitirdiği kentteyiz.

Tarihteki ismi ile Sasung ya da Sanasung; bu günkü ismi ile ise Sason.

Sarp dağların içindeki bir dünya.

Kültürel zenginliği ve tarihî geçmişiyle bu bölgenin en değerli ilçelerinden biri. Bir doğa harikası.

Bir zamanlar burada Ermeniler, Araplar ve Kürtler birlikte yaşarlardı.

Peki ya bugün?

Önümüze çıkan herkese, ilçe merkezinde Ermenilerin yaşayıp yaşamadığını soruyoruz.

Yanıt kısa: "*Hayır.*"

Devam ediyoruz sormaya.

Yok, yok...

Yenibahar adlı gazetenin sahibi, Metin Özmen ile görüşüyoruz.

Ondan, şehir merkezinden 16 kilometre uzakta olan Çalışlar (Komek) köyünde birkaç

Ermeni ailenin yaşadığını öğreniyoruz.

Bir çay ocağında köyün eski muhtarı Nesip Çakar ile karşılaşıyoruz. Muhtar bize eşlik etmeyi kabul ediyor. Hep birlikte yola koyuluyoruz. Ancak buraya yol demek için bin şahit gerekiyor. Zar zor ilerliyoruz. Bozuk yol bizi canımızdan bezdiriyor. 2973 metre yükseklikteki Mereto Dağı'nın eteklerine doğru ilerlemeye çalışıyoruz. Bir süre sonra aracımızı bırakıp, yola yaya olarak devam etmek zorunda kalıyoruz. Burası 50 hanelik bir köy.

Yukarıdan iki kişinin bize doğru yürüdüğünü görüyoruz.

Muhtar ,*"İşte onlar"* diyor.

Arif Kaplan, 52 yaşında ve İstanbul'da yaşıyor. Kendi deyimiyle "biraz temiz hava almak için" fırsat buldukça buralara geliyormuş.

Cemil Kaplan ise, bu topraklardan ayrılmamış. 38 yaşında ve hiç evlenmemiş. Nedenini soruyoruz. Yanıt şu oluyor: *"Bu köyde evleneceğim Ermeni kız yok."*

Ekliyor: *"Müslüman ailelerinden birkaç kıza talip oldum. Onlar ise Müslüman olmamı şart koşuyorlar."*

Sohbet koyulaşiyor. Sıra, Ermeni Katliamı'na geliyor. Ağzılarını bıçak açmıyor. Korku ve tedirginlik devam ediyor. Sohbetimiz sürüyor. Yakınlarının çoğu Ermenistan'a göç etmiş. Bir bölümü ise İstanbul'a gitmiş.

Cemil Kaplan, *"Babamın ve diğer büyüklerimin mezarı burada. Ben ise burada doğdum, burada öleceğim"* diyor. Cemil, sözünü yerine getirebilecek mi? Bilinmez. Ancak Ermeniler yüzyıllardır yaşadıkları bu topraklarda tamamen yok olmak üzereler.

Zor kořullarda hayata tutunmaya çalıřan ve nüfusu 20 kiřiye bulan küçük bir topluluktan söz ediyoruz. Belki bir bařka köyde bir kaç aile daha. Hepsi bu.

Hava kararıyor. Dönüř zamanı.

Yine o bozuk yolda ilerlemeye çalışıyoruz. Kulaklarımda ise muhtarın řu iki cümlesi ınlamakta: *“Bu toprakların bir rengi soluyor. Yazık, çok yazık.”*

Kaynak: taraf.com.tr